

Німіий свідок радіаційної спеки

ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ЛІСОВОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЧОРНОБИЛЬЛІС»

Природа ніколи і нікому не прощає помилок, пов'язаних із нехтуванням її законів. А таких помилок було допущено чимало в перші роки ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, коли всі зусилля зосереджувались на об'єктах техногенного характеру. В результаті природі було завдано великої шкоди, наслідки якої ще невідомо як позначаться в майбутньому (закопання деревини "Рудого лісу", підтоплення лісових насаджень в результаті розрегулювання меліоративних систем, лісові пожежі на значних територіях).

У процесі набуття досвіду ліквідації наслідків аварії та наукових досліджень було доведено, що ліс є найбільш ефективним фактором в закріпленні і нерозповсюдженні радіонуклідів у порівнянні з усіма відомими технічними рішеннями.

Однак лісами у 1986-1992 роках практично ніхто не займався, а зусилля невеликого загону Мінлісгоспу, який гасив лісові пожежі за допомогою вертольота, зводились до того, щоб виявити і загасити, а не попереджувати ці пожежі. Протягом перших років це вдавалося. Бо ще давалась взнаки лісгосподарська доглядність лісових угідь, наявність мережі доріг та іншої інфраструктури. Але поступово буреломи і вітровали, що на-

пожежі через захаращеність лісових просік та доріг. Як наслідок за 1986-1992 роки в зоні вигоріло близько 17 тис. га лісів. Це призвело до того, що міжвідомча урядова нарада за участю керівників дев'яти міністерств, комітетів і відомств висловила за те, щоб у зоні відчуження відновити ведення лісового господарства.

ПІДПРИЄМСТВО "Чорнобильліс" розпочало свою діяльність 1 грудня 1992 року.

Фіксація рівнів радіоактивного забруднення і пробовідбір ґрунтових зразків для лабораторного аналізу.

Відкриття пам'ятного знака в Меморіальному парку «Зелений гомін» в м. Чорнобилі.

валились на зону відчуження у 1987 і 1989 роках, знищили близько 4-5 відсотків запасу деревини, яка частково лягла на просіки та дороги. Крім того, просіки та лісові дороги в багатьох місцях позаростали деревною і чагарниковою рослинністю, захаращені внаслідок неконтрольованого вивозу в ліс різних відходів та сміття від ліквідації наслідків аварії.

Пожежі, які неминуче виникали в лісах (а в 1992 році склалася вкрай небезпечна пожежна ситуація), стали частішими і перетворились у загрозу через те, що воєнізована пожежна служба, яка обслуговувала зону відчуження, не могла вчасно діставатись у ліс до місця

Головним його завданням є стабілізація радіоекологічної ситуації в зоні відчуження і за її межами шляхом підтримання життєздатності лісових насаджень та створення нових з метою використання їхніх санітарно-гігієнічних, оздоровчих та утримуючих функцій.

Це завдання, поряд з іншими, підприємство повинне виконувати постійно і в першу чергу, особливо ж - охороняти ліси та перелогів від пожеж, шкідників та хвороб.

Найбільшу небезпеку для лісових насаджень являють пожежі, які разом з продуктами горіння призводять до прискорення міграції радіонуклідів та різко підвищують загрозу винесення останніх за межі зони відчуження.

СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВА ТА ТВОРЧІ ПОШУКИ КОЛЕКТИВУ

На сьогодні підприємство "Чорнобильліс" складається з трьох лісових баз (Рудне-Іллінецької, Паришівської, Олачницької), до складу яких входить 12 лісових відділень (прототипів лісництв), по 4 відділення в кожній базі.

Колектив лісового підприємства вболіває за свою роботу і зумів так її організувати, що за весь період своєї діяльності не допустив жодного випадку значного розростання лісових пожеж. А ті випадки пожеж, що траплялись, мали незначний низовий характер і великої шкоди лісу не завдали.

Особлива роль у вияв-

"бікфордівим шнуром" у розповсюдженні вогню в напрямку лісових насаджень.

Слід зазначити, що невеликі підрозділи пожежно-хімічних станцій (ПХС), а всього там працює на двох вахтах 78 працівників, на випадок гасіння пожеж поповнюються ліською охороною лісових відділень. Оповіщення ліською охороною здійснюється через радіостанції.

Пошуки шляхів ведення лісового господарства в зоні відчуження забезпечуються апаратом управління і ведуться зовсім відмінними від тра-

диційних способами і методами. Вони привели до створення ряду оригінальних технологій, які були втілені в життя колективом, що налічує сьогодні 649 чоловік. Потужний інтелектуальний потенціал управлінського персоналу, тривалі пошуки, обговорення, експериментування, досліди, порівняння різних технологій привели до того, що були винайдені шляхи, яким чинити вести роботу на перших етапах. Перший етап роботи полягає в тому, щоб забезпечити проникнення людей та техніки, на випадок гасіння лісових пожеж, у найвіддаленіші забруднені куточки зони.

Спеціалізовані технології, які застосовуються на підприємстві, відмінні від традиційних. У першу чергу це пов'язано з мінімізацією шкідливого впливу на здоров'я працюючих іонізуючого опромінення, тому технології передбачають максимальну механізацію процесів і суворе визначення максимально допустимого часу перебування працюючих на забруднених територіях.

Однорічні сіянці сосни в тимчасовому лісорозсаднику.

ПРОГРАМА СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ РОБІТ

Програма спеціалізованих робіт ДСВКЛП "Чорнобильліс" у зоні відчуження на 1997 рік передбачає виконання ряду важливих позицій. Це протипожежні та ліскоохоронні заходи, а також комплекс лісгосподарських заходів.

Слід сказати, що названі заходи відносяться до рятувальних невідкладних аварійно-відновлювальних робіт, спрямованих на покращення санітарного стану лісів зони відчуження. Поряд з вирубкою згарників величезне значення для оздоровлення лісу має авіахімборотьба з шкідниками лісу, в 1997 році така робота була проведена на площі 3446 га.

За 1993-1997 роки посаджено 1450 га лісових культур на перелогах та прибраних згарниках, в тому числі в 1997 році - 250 га. В наступному році планується подальше створення лісових культур на вирубах згарників. Проводиться догляд за посадженими ліськовими культурами, а також заготівля лісового наїння та вирощування з нього посадкового матеріалу в лісорозсаднику.

До програми спеціалізованих робіт входять також природоохоронні заходи, утримання огорожі по периметру зони відчуження з технічними обслуговуванням та її ремонтом.

Для забезпечення комплексу всіх цих робіт ведеться науково-технічне забезпечення спеціалізованих робіт з науково-пошуковими та дослідно-технічними роботами по створенню спеціалізованої техніки та технології для радіаційно забруднених територій (програма "Ліс"), ряд інших наукових робіт, а також проводяться науково-дослідні роботи по

лісовій радіоекології з вивченням динаміки радіоекологічного стану лісових екосистем зони відчуження, розробкою системи еколого-лісівничих заходів і вивченням наслідків опромінення лісових насаджень у зоні відчуження.

Велика робота проводиться також по лісовому моніторингу та земельному кадастру.

Багато проблем на сьогодні з веденням рубок у лісових насадженнях, необхідних при прибиранні вітроломів, всихаючих дерев у вогнищ кореневої губки, тому що на сьогодні немає такої техніки, яка працювала б у лісі і була високопродуктивною, забезпечуючи водночас ефективний захист працюючих від іонізуючого опромінення.

Великою проблемою є організація в майбутньому належного лісівничого догляду за лісовими насадженнями зони відчуження. На даний момент підприємство "Чорнобильліс" не володіє достатніми для цього людськими і матеріальними ресурсами. Набуття офіційного статусу потребує також розроблені науковцями зонивання територій і залежності від рівнів радіоактивного забруднення, з яким безпосередньо пов'язані режими ведення лісового господарства.

Колектив "Чорнобильлісу" сповнений рішучості і впевненості в тому, що завдяки його наполегливій праці ліси зони відчуження матимуть належний санітарний стан.

**Юрій САВИЧ,
головний лісничий
підприємства
«Чорнобильліс».**